

Budapestre vonatkozó ujságcikkek

Szerző: Nádás S.

Cím: Cigányok utcája

Forrás: Pesti napló

Bp.

no, 18 VIII

(Hely)

(Idő)

(Köt. v. füz.)

(Ol.)

Osztályozás

Tárgy

397

Hely

Idő

1918

Cigányok utcája

Van egy utca Pesten, amelyikben cigányok laknak. Messzi, a város végén, a Madách-utca ez, sötétlik a cigányoktól. Délután jártam ott, lehetett öt óra, a kapuban mindenféle fekete nép üldögélt, beszélgettek. Mint egy cigánynegyed, olyan ez az utca és a környéke. A kedves, csöndes jó cigányok, akik a kávéházi sarkokban egy csomóban összebujva muzsikálnak, elkerülve a vendégektől, itt is külön élnek, összebujva, kiverve egymás közt. Két cigánynővel egy keménykalapu, szmokingos cigány jön. Egész feketében van a cigány, aranylánc lóg rajta, kezében rózsza. A cigány már ur, a hölgyek még meztlábassak. Öt óra elmúlt, a cigány most kelhetett fel, biztosan reggelig megfagyott valahol. A két nő zajongva kíséri őt, az aranyláncos cigány megy a városba dolgozni, paliknak muzsikálni s a két meztlábás nője elkíséri egy darabig. Lehet, hogy egyik a felesége, a másik a nővére. Lehet, hogy egyik az anyja, a másik a szeretője. A cigánynőkön nem látszik meg, hogy hány évesek.

Egyik pálinkamérés kórakata alatt a lépcsőn egy meglepően szép cigánylány ült és kukoricát eszik. Nem is eszik, zabál, mint egy kutya, ugy eszi és rágja a kukoricaesutkát, nagyokat harap bele az erős fogaival. Lehet, hogy morog is, mikor harapás közben folyton nézi, nézegeti rémülten, hogy van-e még kukorica a esutkán. Piszkos ez a nő. Ez is meztlábás. Szinte utálatos, hogy milyen piszkos. Haja kócos, barna lába

egész világos a piszoktól. Piszkos fején rongyos kendő, viszont szájában a fogak fehérek, egészségesebben ragyognak, tiszták, mint egy érintetlen zongorának az új billentyűi. Mellette egy lányka áll. Cipő nincs rajta, viszont szoknya sínes, a szoknya helyett kendőt feszít a derekára. Jön egy sánta, öreg, elhagyatott, rongyos cigánynő. Kezében batyu. Mögötte egy tizenhat éves, szmokingos, szép kis kávéházi cigányfiú jön, cigarettázik. Zöld kalap van a cigánygyereken, úgy néz ki, mint egy uriflu, de tulifejőtt és lakkcipője s a ruháján is látszik, hogy korán lett felnőt s nem a mamája öltözteti.

Nők itt egyáltalán nem hordanak cipőt. A legtöbb, amit felvesznek: papucs. Zöld papucs és piros papucs. Aranyozott hímzéssel és selyem virágokkal. Van egy ház Madách-utca 12. Itt csak cigány lakik. Ilyen zajos ház kevés van Pesten s ilyen piszkos se sok. Annyi gyerek van rajta, mint az Erzsébet-téren veréb. S ugy lármáznak is. Mindenfelé a kapuk, ablakok, párkányok teli vannak kis cigánygyerekekkel, mintha ők is az ágak közt ülnének s verebék volnának. Ijedtem felnéztem rájuk és átsiettem a másik oldalra.

Olyan fantasztikus környék ez. A huszonkettes ház egy cigányé, Berkesé. Sánta, egy lábú, kedves cigány áll a kapuban, árván, szegényen. Arcán azoknak az ártatlan nyomorékoknak a szelid mosolyával, akik nem született sánták, hanem levágták a lábukat. A környékbéli lóhusszék előtt egy cigánynőt se lehet látni ácsorogni. A cigány-

asszonyok nem értenek a házvezetéshez, rendetlenek és bohémek, leszaladnak az utcára kukoricát, drága dinnyét venni, vagy kisebb korcsmákban esznek. Vannak férfiak, akik rendetlenek és idegesek s csak kész ruhát, kész cipőt és kész nyakkendőt hordanak, mert nem tudnak bajlódni szabóval, suszterrel, próbával, nyakkendőkötéssel stb. és vannak nők, akik lusták és rendetlenek, nem állnak be főzni a konyhába, hanem készen veszik az ételt. Ismerek embereket, akik gőzfürdőben vesznek cipőt maguknak. Bemennek foltosan és lerongyolva s cilinderben és esernyővel jönnek ki, mint a grófok. Ilyenek a cigányok. Igazi lusták, igazi rendetlenek. A férfiak nem annyira, mint a nők. Sok tiszta és rendes cigányt látni az utcán liszta ingben és tiszta gallérban. Tiszta cigánynőt nem láttam.

A Madách-utcából kis zugutcák vezetnek ki a Népszínház-utcába s a körutakig. Hány nagy, gazdag karrier indult el innen, ebből a városvégi utcából s ment, mendegélt át a kis zugtereken, a rongyos kis horpadt földszintes házak mentén a fényes kávéházak és éttermek közé, ahol az unatkozó gazdagok nem tudnak vacsorálni, ha nem muzsikál nekik a cigány. Estig maradtam a Madách-utcában, nézegettem a cigányokat, beszélgettem velük. Estefelé a sötétben itt gyéren égnek a lámpák, de látszik messze Pest s felette a megvilágított ég. Messziről zengett a város s ezen a sötét, elárvult helyen szinte hallottam a távoli zenét, ahogy valamelyik Ritzben egy szegény, szomorú cigány áhitattal szájához emeli a klarinétját.

Nádás Sándor